

Onderwijs- en examenregeling 2015 - 2016

Bacheloropleiding Fiscaal recht

Geldig vanaf 1 september 2015

Deze Onderwijs- en examenregeling is opgesteld overeenkomstig artikel 7.13 van de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek (WHW) en is aangevuld met kwaliteitskenmerken zoals vastgelegd in het kaderdocument Leids universitair register opleidingen.

Overeenkomstig artikel 7.14 WHW beoordeelt het faculteitsbestuur de onderwijs- en examenregeling regelmatig en weegt daarbij, ten behoeve van de bewaking en zo nodig bijstelling van de studielast, het tijdsbeslag dat daaruit voor de studenten voortvloeit. De opleidingscommissie heeft op grond van artikel 9.18 WHW tot taak de wijze van uitvoeren van de onderwijs- en examenregeling jaarlijks te beoordelen.

Inhoud:

- 1. Algemene bepalingen**
  - 2. Beschrijving van de opleiding**
  - 3. Onderwijsprogramma**
  - 4. Tentamens en examens, vervolgopleiding**
  - 5. Toegang en toelating tot de opleiding**
  - 6. Studiebegeleiding en studieadvies**
  - 7. Overgangsbepalingen**
  - 8. Slotbepalingen**
- Bijlage – onderwerpen die verwijzen naar secundaire documenten**
-

Hoofdstuk 1 – Algemene bepalingen

art. 1.1 – Toepasselijkheid van de regeling

Deze regeling is van toepassing op het onderwijs en de examens van de bacheloropleiding fiscaal recht, hierna te noemen: de opleiding.

De opleiding is ingesteld in de Faculteit der Rechtsgeleerdheid van de Universiteit Leiden, hierna te noemen: de faculteit, en wordt in Leiden verzorgd door de faculteit.

art. 1.2 – Begripsbepalingen

In deze regeling wordt verstaan onder:

- a. *de wet*: de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek (WHW);
- b. *student*: degene die is ingeschreven aan de Universiteit Leiden voor het volgen van het onderwijs en/of het afleggen van de tentamens en de examens van de opleiding;
- c. *onderwijseenheid*: een onderwijseenheid van de opleiding als bedoeld in artikel 7.3 van de wet. De studielast van elke onderwijseenheid wordt uitgedrukt in gehele studiepunten. Aan elke onderwijseenheid is een tentamen verbonden;
- d. [vervallen];
- e. *praktische oefening*: een praktische oefening, als bedoeld in art. 7.13 tweede lid, onder d van de wet, in één van de volgende vormen:
  - het maken van een scriptie,
  - het maken van een werkstuk of een proefontwerp,
  - het uitvoeren van een onderzoeksopdracht,
  - het deelnemen aan een excursie,
  - het doorlopen van een stage, of
  - het deelnemen aan een andere onderwijsleeractiviteit die gericht is op het verwerven van bepaalde vaardigheden;
- f. *propedeuse*: de propedeutische fase van de opleiding, als onderdeel van de opleiding, die is bedoeld in artikel 7.8 van de wet;¹
- g. *opleiding*: een samenhangend geheel van onderwijseenheden, gericht op de verwezenlijking van welomschreven doelstellingen op het gebied van kennis, inzicht en vaardigheden waarover degene die de opleiding voltooid, dient te beschikken. Aan elke opleiding is een examen verbonden.
- h. *examen*: omvat de tentamens verbonden aan de tot de opleiding of de propedeutische fase van de opleiding behorende onderwijseenheden, voor zover de examencommissie dat heeft bepaald met inbegrip van een door haar zelf te verrichten onderzoek als bedoeld in artikel 7.10, eerste lid, van de wet;
- i. *Leids universitair register opleidingen*: het onder verantwoordelijkheid van het College van Bestuur gehouden register² van de door de Universiteit Leiden verzorgde opleidingen als bedoeld in artikel 7 van het Bestuurs- en beheersreglement;
- j. (vervallen)
- k. *examencommissie*: de examencommissie van de opleiding; ingesteld en benoemd krachtens artikel 7.12a van de Wet;
- l. *examinator*: degene die door de examencommissie is aangewezen ten behoeve van het afnemen van tentamens, krachtens artikel 7.12c van de Wet;
- m. *tentamen*: een onderzoek naar de kennis, het inzicht en de vaardigheden van de student met betrekking tot een bepaalde onderwijseenheid, alsmede de beoordeling van de uitkomsten van dat onderzoek

---

¹ Het eerste studiejaar van de opleiding.

² Het kaderdocument 'Leids universitair register opleidingen' is te vinden op <http://www.onderwijs.leidenuniv.nl/onderwijsbeleid/leids-register.html>

(overeenkomstig artikel 7.10 van de wet) door ten minste één daartoe door de examencommissie aangewezen examinator. Een tentamen kan uit meerdere (deel)toetsen bestaan;

n. [vervallen];

o. [vervallen];

p. *studiepunt*: de eenheid waarmee volgens de wet de studielast van een onderwijseenheid wordt uitgedrukt; volgens het ECTS is één studiepunt gelijk aan 28 uren studie;

q. *niveau*: het niveau van een onderwijseenheid volgens de abstracte structuur zoals omschreven in het kaderdocument Leids universitair register opleidingen;

r. *Pre-University-College*: een onderwijsprogramma van de Universiteit Leiden voor een selecte groep van leerlingen uit de twee hoogste klassen van het VWO;

s. *e-studiegids*: de elektronische studiegids³ bevattende specifieke en bindende informatie over de opleiding. De e-studiegids maakt als bijlage deel uit van deze regeling;

t. *werkdag*: maandag tot en met vrijdag, met uitzondering van de erkende feestdagen (en verplichte ADV-dagen waarop de facultaire gebouwen gesloten zijn);

u. *ECTS*: het European Credit Transfer System;

v. *judicium*: predikaat waarmee blijkt wordt gegeven van een bepaalde gemiddelde score of bekwaamheid.

De overige begrippen hebben de betekenis die de Wet daaraan toekent.

art. 1.3 - Gedragscodes

1.3.1 Op het onderwijs van de opleiding zijn van toepassing de regels zoals vastgelegd in de (universitaire) Gedragscode docenten en studenten binnen ICT en Onderwijs⁴ alsmede de (aanvullende) facultaire gedragsregels⁵.

1.3.2 De gedragscode omgangsvormen docenten en studenten⁶ is van toepassing en is bedoeld om een kader te scheppen voor een goed, veilig en stimulerend werk- en studieklimaat binnen de Universiteit Leiden, waarbij docenten en studenten op respectvolle wijze met elkaar omgaan en waarbij wederzijdse acceptatie en wederzijds vertrouwen belangrijke waarden zijn.

---

³ Te vinden op <http://www.studiegids.leidenuniv.nl/>

⁴ De gedragscode docenten en studenten binnen ICT en onderwijs is vastgesteld door het College van Bestuur op 30 juni 2005 en is te raadplegen op <http://www.reglementen.leidenuniv.nl/gedragscodes/gedragscode-ict-en-onderwijs.html>

⁵ De facultaire gedragscode is gepubliceerd op de facultaire website <http://www.law.leidenuniv.nl/studenten/algemenestudentenzaken/rechten-en-plichten/gedragsregels/gedragscode.html>

⁶ De gedragscode omgangsvormen docenten en studenten is vastgesteld door het College van Bestuur op 19 oktober 2010 en is te raadplegen op <http://media.leidenuniv.nl/legacy/gedragscode-omgangsvormen.pdf>

Hoofdstuk 2 – Beschrijving van de opleiding

Hoofdstuk 2 – Beschrijving van de opleiding

art. 2.1 – Doel van de opleiding

Met de opleiding wordt beoogd:

- Het verwerven van kennis en inzicht op het gebied van het Nederlandse recht in brede zin en met name van het fiscale recht;
- Het verwerven van academisch-juridische vaardigheden en het verwerven van een academische houding waarbij het stellige (fiscale) recht wordt begrepen vanuit het systeem van het recht en de beginselen waarop dat systeem berust, alsmede het verwerven van een academische vorming;
- De voorbereiding op een verdere wetenschappelijke studieloopbaan, in het bijzonder de masteropleiding fiscaal recht;
- Voorbereiding op een maatschappelijke loopbaan.

art. 2.2 *[niet van toepassing]*

art. 2.3.– Eindkwalificaties (eindtermen)

Primair doel van de opleiding is de bachelor uit te rusten met de kennis, inzicht en vaardigheden die noodzakelijk zijn om toegang te krijgen tot de master fiscaal recht.

Afgestudeerden van de opleiding hebben de volgende eindkwalificaties (eindtermen) bereikt:

Kennis, inzicht en academische houding

1. De bachelor heeft kennis van en inzicht in het geldende materiële en formele belastingrecht en de begrippen van het recht alsmede in de systematiek van het recht en de grondslagen en beginselen waarop het fiscale rechtssysteem berust.
2. De bachelor heeft grondige kennis van en inzicht in met name de volgende deelgebieden van het belastingrecht:
  - a. belastingtheorieën en belastingbeginselen,
  - b. heffingssysteem en systeem van rechtsbescherming,
  - c. inkomstenbelasting,
  - d. vennootschapsbelasting,
  - e. omzetbelasting,
  - f. Europees belastingrecht en internationaal belastingrecht en de doorwerking daarvan in het Nederlandse belastingrecht,alsmede de samenhang tussen de deelgebieden a t/m f.
3. De bachelor heeft basiskennis van de deelgebieden burgerlijk recht, staats- en bestuursrecht, straf- en strafprocesrecht (in het bijzonder fiscaal strafrecht), internationaal en Europees recht, rechtseconomie en bedrijfseconomie, openbare financiën, loonbelasting, overdrachtsbelasting en dividendbelasting.
4. De bachelor is vertrouwd met de grondslagen van het recht in het algemeen, van de metajuridische aspecten daarvan, en heeft besef van de eigen aard van de (fiscale) rechtsbeoefening.
5. De bachelor heeft kennis van de wordingsgeschiedenis van het (fiscale) recht en is in staat het (belasting)recht te begrijpen als discursieve grootheid – als het altijd voorlopige resultaat van meningsvorming en dogmatiek – en heeft inzicht in de wijze waarop het systeem van het recht en het (fiscale) positieve recht met elkaar verbonden zijn.
6. De bachelor heeft inzicht in de sociaal-maatschappelijke, politieke, ethische en wetenschappelijke context waarin het (fiscale) recht zich ontwikkelt en manifesteert en is in staat om vanuit het systeem van het (belasting)recht kritisch te reflecteren op het (belasting)recht.

Academische en professionele vaardigheden

7. De bachelor is in staat om juridische teksten, waaronder fiscale wetgeving, beleidsbesluiten, jurisprudentie en wetenschappelijke literatuur, te begrijpen en te analyseren, en voor niet-juridische lezers toegankelijk te maken.
8. De bachelor is in staat om eenvoudig fiscaal-juridisch onderzoek te doen, heeft zich daartoe aan de hand van basisnoties van de wetenschapsfilosofie en de onderzoeks- en wetenschapsmethodologie geoefend in het hanteren van wetenschappelijk instrumentarium en het in de praktijk vlot verzamelen en interpreteren van fiscaal-juridische informatie (zowel in papieren als in digitale versies). Hij is getraind in het scherp onderscheiden van feiten en meningen, en het onderscheiden van hoofd- en bijzaken.

9. De bachelor heeft zich grondig geoefend in het geven van een (fiscaal-)juridisch gefundeerd antwoord op vragen uit de praktijk in de vorm van een belastingadvies aan een cliënt, een door een belastinginspecteur opgestelde uitspraak op bezwaar, een uitspraak van de feitenrechter of cassatierechter, enz.
10. De bachelor is in staat om een goed fiscaal-juridisch betoog te schrijven (duidelijke en afgebakende probleemstelling formuleren met een goede opbouw, constructie, juridisch argumentere conclusie, leesbaarheid) en om dit mondeling te presenteren.
11. De bachelor is in staat om een beargumenteerde positie in te nemen in een fiscaal-juridisch debat, en om een standpunt en oordeel te verwoorden met kracht van argumenten.
12. De bachelor is in staat om de vaardigheden onder 8 t/m 11 zowel schriftelijk als mondeling helder, duidelijk en gestructureerd en binnen een bepaalde tijdsperiode uit te oefenen.

Algemene kwalificatie

13. De bachelor beschikt over de juridische kennis, inzicht en vaardigheden die vereist zijn:
  - a) voor toelating tot de vervolgstudie van een fiscale master;
  - b) om op het niveau van paralegal werkzaam te zijn in veelal ondersteunende, algemeen-juridisch en fiscaal-juridisch georiënteerde beroepen binnen zowel de publieke als private sector, dat wil zeggen in functies bij centrale en de centrale overheden en bij het bedrijfsleven;
  - c) om na het volgen van een master met tenminste 60ec aan juridische vakken én na het met goed gevolg afleggen van tentamens van de vakken ‘Burgerlijk procesrecht’, ‘Straf- en strafprocesrecht’ en ‘Goederenrecht’ op het niveau van het 2e of 3e studiejaar van een universitaire juridische opleiding indien deze vakken geen deel uitmaken van het bachelor examen fiscaal recht, toegelaten te worden tot een van de zogenaamde toga-beroepen (dat wil zeggen te voldoen aan het zogenoemde Civiel Effect

art. 2.4 – Inrichting/vorm van de opleiding

art. 2.4.1 De opleidingsvariant wordt zowel voltijds als in deeltijd verzorgd.⁷

art. 2.4.2 De voltijdse opleiding wordt overdag verzorgd. Het onderwijs in de onderwijseenheden wordt ook in de avond gegeven wanneer ten minste tien deeltijdstudenten hieraan deelnemen; een praktische regeling hiervan wordt zo nodig in de e-studiegids opgenomen.

Voor zowel voltijd als deeltijd opleiding geldt: Indien daartoe aanleiding is kunnen werkgroepen en/of (hoor- of werk-) colleges ook van 17.00-19.00 uur worden verzorgd. Zie ook de noot bij art. 2.4.1.

art. 2.5 – Studielast

De opleiding heeft een studielast van 180 studiepunten. De propedeutische fase heeft een studielast van 60 studiepunten en is een integraal onderdeel van de opleiding.

art. 2.6 – Aanvang van de opleiding; uniforme jaarindeling

De opleiding vangt aan op 1 september. Het cursorisch onderwijs van de opleiding is ingericht volgens de uniforme semesterindeling.⁸

2.7.1 – Minoren

Onder bevoegdheid van de examencommissie bachelor Rechtsgeleerdheid worden de volgende minoren aangeboden:

- Bedrijfswetenschappen
- Economie en beleid
- Internetrecht
- Law, Culture and Development

2.7.2 De beschrijving van de onderwijseenheden behorend tot de desbetreffende minor zijn opgenomen in de e-studiegids.

2.7.3 *Niet van toepassing.*

2.7.4 Onderwijseenheden die worden aangeboden in het kader van het Honours onderwijs vallen onder de examencommissie Honours College Law⁹.

⁷ De tijden waarop het onderwijs wordt verzorgd worden in de studiegids en/of het werkboek en/of op Blackboard bekend gemaakt. De idee is om de werkgroepen zowel overdag als 's avonds aan te bieden en de (hoor-)colleges in de namiddag, dwz. vanaf 17.00 uur te verzorgen.

⁸ De uniforme semesterindeling, inclusief de toelichting hierop, is vastgesteld door het College van Bestuur van de Universiteit Leiden op 14 oktober 2004 en gewijzigd op 12 januari 2010.

⁹ [http://media.leidenuniv.nl/legacy/20131112-onderwijsreglement-def-goede-links-\(3\).pdf](http://media.leidenuniv.nl/legacy/20131112-onderwijsreglement-def-goede-links-(3).pdf)

art. 2.8 – Examens van de opleiding

In de opleiding kunnen de volgende examens worden afgelegd:

- a. het propedeutisch examen,
- b. het bachelorexamen.

Alvorens het bachelorexamen afgelegd kan worden, dient het propedeutisch examen met goed gevolg te zijn afgelegd.

art. 2.9 - Voertaal

Met inachtneming van de Gedragscode voertaal¹⁰ zijn de voertalen binnen de opleiding Nederlands en soms Engels. De student wordt geacht de gebruikte voertalen binnen de opleiding voldoende te beheersen.

art. 2.10 – Kwaliteit

De opleiding is geaccrediteerd door de NVAO¹¹ en voldoet aan de kwaliteitseisen die op nationaal en internationaal niveau aan opleidingen worden gesteld. Ook voldoet de opleiding aan de kwaliteitsstandaarden voor het onderwijs die zijn vastgelegd in het kaderdocument Leids universitair register opleidingen.

---

¹⁰ De Gedragscode voertaal is vastgesteld door het College van Bestuur op 28 mei 2013 en is te raadplegen op <http://www.reglementen.leidenuniv.nl/gedragscodes/gedragscode-voertaal.html>

¹¹ Het Nederlands-Vlaamse Accreditatie Orgaan.

Hoofdstuk 3 – Onderwijsprogramma - Opbouw van de opleiding

art. 3.1 Verplichte onderwijseenheden.

art. 3.1.1 De opleiding omvat verplichte onderwijseenheden¹² met een totale studielast van 180 studiepunten. De keuzevakken waaruit de student verplicht een keuze moet maken zijn onderdeel van die onderwijseenheden. Vgl. art. 3.2.1.

art. 3.1.2 In de e-studiegids wordt de feitelijke vormgeving nader omschreven te weten de studielast, het niveau¹³, de inhoud en de onderwijsvorm van de onderwijseenheden van het onderwijsprogramma.¹⁴

art 3.2 Keuzevakken

art. 3.2.1 Binnen de in 3.1.1 bedoelde onderwijseenheden kiest de student onderwijseenheden met een totale studielast van 15 studiepunten aan keuzevakken.^{15 16}

Toelichting:

Deze onderwijseenheden kunnen worden ingevuld middels:

- minorprogramma's (met een omvang van 30 studiepunten) die als zodanig zijn opgenomen in het 'Leids universitair register opleidingen' (zie art. 3.2.3);

-15 ec aan keuzevakken c.q. onderwijseenheden die aan de universiteit Leiden worden gedoceerd voor zover die als keuzevak kunnen worden gevolgd; hiervoor komen onderwijseenheden in aanmerking die niet voorkomen in het verplichte studieprogramma van de opleiding en die ook geen significante mate van overlap vertonen met vakken uit het verplichte programma*.

* Of er een significante mate van overlap bestaat, is af te leiden uit het feit of het betreffende vak al dan niet recht geeft op een (gedeeltelijke) vrijstelling voor een vak uit de opleiding rechtsgeleerdheid en/of vice versa. Voor de vraag bij welke vakken dit het geval is, dient men de studieadviseur te raadplegen.

art. 3.2.2 De invulling van de keuzeruimte behoeft geen goedkeuring van de examencommissie, met uitzondering van het genoemde in artikel 3.2.4

art. 3.2.3 Naast de aan deze universiteit gedoeerde onderwijseenheden komen voor de invulling van de vrije keuzeruimte – onder goedkeuring van de examencommissie – onderwijseenheden verzorgd door een andere Nederlandse of een buitenlandse universiteit dan wel van een andere rechtspersoon met geaccrediteerd initieel onderwijs in aanmerking

art. 3.2.4 Onderwijseenheden waaraan de student deelneemt in het kader van het Honours College kunnen niet gebruikt worden voor de keuzeruimte.

art. 3.2.5 Een student die is ingeschreven voor de opleiding kan zelf een programma samenstellen uit onderwijseenheden die door een instelling worden verzorgd waaraan een examen is verbonden. Hiervoor is toestemming nodig van de van toepassing zijnde examencommissie.¹⁷ Bij het verlenen van de toestemming geeft

---

¹² Zie tevens de Bijlage van dit OER onder de nummers 1 en 3 t/m 5. De informatie is te vinden via de studiegids op de website <http://www.studiegids.leidenuniv.nl/> Het officiële curriculum is ook te vinden in het document 'Faculteit der Rechtsgeleerdheid. Onderwerp: Onderwijsprogramma 2015-2016'; dit is als pdf bestand te vinden op de website <http://media.leidenuniv.nl/legacy/onderwijsprogramma-2015-2016-bachelor-opl.-%28def--17-febr.-2015%29.pdf>.

¹³ Conform de 'abstracte structuur' als omschreven in het Kaderdocument Leids universitair register opleidingen.

¹⁴ Zie de vakbeschrijvingen.

¹⁵ Het in het programma genoemde niveauvereiste geldt niet voor keuzevakken die worden aangeboden buiten de Leidse universiteit (zie voor toelichting/motivering bv. de stukken van de Faculteitsraad van 25 juni 2007 over 'Inhoudelijke wijzigingen OER-en voor 2007-2008').

¹⁶ In beginsel kan aan (het onderwijs van) deze onderwijseenheden eerst worden deelgenomen nadat het propedeutisch examen met goed gevolg is afgelegd. In individuele casus kan de studieadviseur een andere indicatie geven.

¹⁷ Overeenkomstig artikel 7.3d van de WHW ('vrij onderwijsprogramma in het wetenschappelijk onderwijs'). Het beleid van de Examencommissies is geformuleerd in de notitie 'Vrij (onderwijs-)programma: uitgangspunten en voorwaarden' van oktober 2005.

deze examencommissie tevens aan tot welke opleiding van de instelling dat programma wordt geacht te behoren.¹⁸ Indien nodig wijst het College van Bestuur een examencommissie aan die met de beslissing is belast.

art. 3.2.6 In afwijking van het gestelde in art. 3.2.1. juncto 3.2.2 kunnen de volgende minoren niet (als zodanig**) worden gekozen indien de inhoud geheel of gedeeltelijk overeenkomt met verplichte onderwijseenheden van de opleiding:

- minor Internetrecht;
- minor Law, Culture and Development (Recht, cultuur en ontwikkeling);

** Van deze minoren mogen vakken die niet tot het verplichte programma van de opleiding behoren wel worden gevolgd ter invulling van de keuzeruimte indien er voor zover er geen beletselen zijn qua toegang tot die vakken.

art. 3.3 – Praktische oefeningen¹⁹

art. 3.3.1 Onderwijseenheden kunnen praktische oefeningen omvatten volgens de daarbij in de vakbeschrijving in de e-studiegids gegeven specificatie van aard en omvang van de werkzaamheden van de student. (Vgl. art. 1.2 lid e). Aangegeven is of de desbetreffende onderwijseenheden of praktische oefeningen daarin een aanwezigheidsplicht en/of deelnameplicht kennen met het oog op de toelating tot het afleggen van het desbetreffende tentamen, behoudens de bevoegdheid van de examencommissie vrijstelling te verlenen van die verplichting, al dan niet onder oplegging van vervangende eisen. (Vgl. art. 4.1.2.)

Art. 3.3.2 bachelor scriptie / eindwerkstuk

In de e-studiegids staan omvang en studielast van de scriptie/eindwerkstuk beschreven²⁰, daarbij zijn de normen vermeld waaraan de scriptie moet voldoen en de gang van zaken rond de begeleiding.²¹

art. 3.4 - Deelname aan een onderwijseenheid

Deelname aan een onderwijseenheid vindt plaats in de volgorde van inschrijving, met dien verstande dat voor de bij de opleiding ingeschreven studenten is plaatsing bij de onderwijseenheden die behoren tot het verplichte deel van de opleiding gegarandeerd.

Aan bepaalde onderwijseenheden kan eerst worden deelgenomen nadat aan het tentamen van een voorafgaande onderwijseenheid met goed gevolg is deelgenomen. In het opleidingsspecifiek deel is beschreven voor welke onderwijseenheden deze voorwaarde geldt.

Art. 3.5 Verspreiding studiematerialen - Opname van colleges

art. 3.5.1 Het is studenten niet toegestaan audio- of video-opnames van colleges te maken zonder uitdrukkelijke voorafgaande toestemming van de betreffende docent. Indien toestemming wordt verleend, is de student slechts gerechtigd de opname voor eigen gebruik te benutten; verspreiding of publicatie van de opname op welke wijze dan ook is niet toegestaan.

art. 3.5.2 Het is studenten niet toegestaan op welke wijze dan ook studiematerialen te verspreiden of te publiceren. De student is slechts gerechtigd de materialen voor eigen gebruik te benutten.

---

¹⁸ Overeenkomstig artikel 7.3d van de WHW ('vrij onderwijsprogramma in het wetenschappelijk onderwijs').

¹⁹ Zie tevens de Bijlage van dit OER onder nummer 3.

²⁰ In de 'Handleiding bachelor scriptie Faculteit der Rechtsgeleerdheid' - zie de Bijlage onder nummer 6.

²¹ Zie de vakbeschrijvingen op

https://studiegids.leidenuniv.nl/courses/show/48043/bachelorscriptie_fiscale_talentenklas

https://studiegids.leidenuniv.nl/courses/show/48045/bachelorscriptie_fiscaal_eindwerkstuk

Hoofdstuk 4 – Tentamens en examens²² en vervolgopleiding

art. 4.1 – Tentamengelegenheid

art. 4.1.1 Tweemaal per studiejaar wordt de gelegenheid geboden tot het afleggen van het tentamen verbonden aan elk van de onderwijseenheden die in dat jaar worden aangeboden.

art. 4.1.2 Indien een onderwijseenheid een praktische oefening omvat, dan staat deelneming aan een tentamen als bedoeld in 4.1.1 uitsluitend open voor degenen die met goed gevolg aan de praktische oefening heeft deelgenomen, behoudens de bevoegdheid van de examencommissie om anders te besluiten. Vgl. art. 3.3.

art. 4.1.3 Indien het cijfer van een onderwijseenheid samengesteld wordt uit meerdere deeltaoetsen kan afgeweken worden van het aantal kansen zoals bedoeld in 4.1.1, met dien verstande dat de student minimaal in staat wordt gesteld om in de herkansing het vak alsnog met een voldoende af te sluiten door een toets die representatief is voor het gevolgde vak. Indien hier sprake van is wordt dit vastgelegd in de e-studiegids.²³

art. 4.1.4 In overeenstemming met artikel 7.13, tweede lid sub h van de wet zijn in (de facultaire tentamenkalender in) de e-studiegids de tentamendata opgenomen.

art. 4.1.5 [*Niet van toepassing*]

art. 4.1.6.1 Toelating tot een tentamengelegenheid kan door regels van de Examencommissie aan voorwaarden verbonden zijn.²⁴ Deze regels zijn opgenomen in de Regels en richtlijnen van de examencommissie.

art. 4.1.6.2 Bij bepaalde vakken kan een tussentoets worden afgenomen.

Deze telt mee voor 20-30% voor de eerste tentamenkans (het precieze percentage wordt opgenomen in de vakbeschrijving); kent géén zelfstandige herkansing (het hertentamen telt voor 100%); geldt voor voltijd- en deeltijdstudenten.

Deelname aan de tussentoets is verplicht voor propedeusevakken met deze toets (voltijders én deeltijders) - deelname aan de tussentoets is voor deze studenten een voorwaarde voor toelating tot de eindtoets.

Bij bachelorvakken van het 2e en 3 studiejaar is deelname aan de tussentoets (alleen) verplicht indien dat in de vakbeschrijving is aangegeven.²⁵

---

²² Zie voor uitvoeringsmodaliteiten en nadere regeling van de onderhavige onderwerpen het document 'Regels en Richtlijnen Tentamens en Examens bacheloropleidingen FdR'; zie Bijlage onder nummer 9.

²³ De precieze verhouding, (de inhoud van de) herkansing, en de geldigheid van cijfers van deeltaoetsen worden nader geregeld in de vak-beschrijving van een vak waarbij deze toetsvorm wordt gehanteerd.

²⁴ Zie de artt. 4.3.2.3 en 4.3.2.4 van de 'Regels en Richtlijnen Tentamens en Examens bacheloropleidingen FdR'.

²⁵ Technisch uitgesplitst ziet de regeling van de tussentoets er als volgt uit:

1. Een tussentoets vindt ongeveer halverwege het vak plaats en gaat over het gedeelte van de stof dat tot dat moment behandeld is.
2. Een tussentoets is summatief.
3. Een tussentoets telt voor 20 tot 30% mee in het eindcijfer van het vak.
De eindtoets gaat over de gehele stof en telt bij de 1e tentamen-gelegenheid voor (de resterende) 70 tot 80% mee in het eindcijfer (van de 1^e, reguliere tentamenkans).
De precieze percentages worden bij een vak in de vakbeschrijving (e-studiegids) opgenomen.
4. Studenten (zowel 1e jaars studenten als herkansers) die niet hebben deelgenomen aan de tussentoets, mogen niet deelnemen aan de eindtoets (van de 1e tentamengelegenheid).
5. Hertentaminering (in een/het studiejaar) van een vak met een tussentoets:
  - 5.1 Het hertentamen van een vak met een tussentoets heeft betrekking op de gehele stof; en telt voor 100%.
  - 5.2 Het cijfer voor de tussentoets telt niet mee bij het hertentamen. Gevolg van 5.2:
  - 5.3 een tussentoets is (binnen een/het studiejaar) niet herkansbaar.;
  - 5.4 de tussentoets (of daarvoor nu een onvoldoende of voldoende is behaald) moet in geval van een onvoldoende voor het eindcijfer van het vak (na de 1e en 2e tentamengelegenheid in een studiejaar) het daaropvolgende studiejaar opnieuw gedaan worden.
6. Het cijfer voor de tussentoets is niet conditioneel voor de eindtoets (van de 1e tentamengelegenheid). Het cijfer van de tussentoets mag dus lager zijn dan een vier.
(Die conditionele beperking van het cijfer vier voor toegang tot het hertentamen geldt wel tussen het eindcijfer van het 1e tentamen en het hertentamen- vgl. art. 4.1.6.1 OER)

NB Naast het voorgaande (regels tussentoets) geldt mbt. propedeuse tentamens ook de bestaande regels van: de zogenoemde aanwezigheidsregel en de conditionele voorwaarde voor het hertentamen (het cijfer 4;

art. 4.1.7 In bijzondere gevallen kan de examencommissie een extra herkansing toestaan, dit op verzoek van de student. (Zie art. 4.8 Regels en Richtlijnen Tentamens en Examens)

art. 4.1.8 Indien het tentamen verbonden aan een onderwijseenheid met goed gevolg is afgelegd, en een student neemt daaraan zonder toestemming van de examencommissie opnieuw deel, dan wordt het resultaat van het laatst afgelegde tentamen niet beoordeeld.

art. 4.2 – Verplichte/aanbevolen volgorde

art. 4.2.1

De tentamens waaraan niet mag worden deelgenomen alvorens de tentamens van een of meerdere andere onderwijsseenheden met goed gevolg zijn afgelegd,²⁶ zijn opgenomen in de e-studiegids.

Deze voorwaarden zijn:

<i>Zonder een voldoende voor het vak</i>	<i>mag niet aan onderstaande onderdelen van het tweede en derde jaar worden deelgenomen.</i>
Inleiding burgerlijk recht	Verbintenissenrecht Ondernemingsrecht Romeins recht
Inleiding straf- en strafprocesrecht	Fiscaal strafrecht (14-15: overgangsregeling)
Inleiding recht of Methoden en technieken van de rechtswetenschap; of oud: Schrijfvaardigheid: juridisch betoog / (studenten 'oud(er)': Rechtsvinding in theorie en praktijk ²⁷)	Moot Court Fiscaal
Belastingrecht en studneten oude stijl begonnen vóór 1 spt. 2013 minimum aantal ec: zie * hieronder.	Direchte Belastingen I
Minimum aantal ec: zie ** hieronder.	Theorie van het Belastingrecht Directe Belastingen II Internationaal Belastingrecht I
Propedeutisch examen + Minimum aantal ec: zie *** hieronder.	Fiscale talentenklas (ba-scriptie) en Fiscaal Eindwerkstuk
Inleiding Europees Recht	Europees Recht
Inleiding strafrecht	Materieel Strafrecht
Inleiding recht	Moot Court

* Mbt. het vak 'Directe Belastingen I' (3e jaar, 1e semester; 10 ec):
studenten Fiscaal recht die minder dan 90 EC aan vakken van het bachelor curriculum (incl. propedeusevakken) Fiscaal recht hebben behaald, mogen niet deelnemen aan het onderwijs, noch aan enigerlei vorm van toetsing in het vak Directe Belastingen I.

** Mbt. de drie vakken

Theorie van het Belastingrecht (3e jr, 1e sem.; 5 ec)

Directe Belastingen II (3e jr, 2e sem.; 10 ec)

Internationaal Belastingrecht I (3e jr, 2e sem.; 5 ec):

studenten Fiscaal recht die minder dan 100 EC aan vakken van het bachelor curriculum (incl. propedeusevakken) Fiscaal recht hebben behaald, mogen niet deelnemen aan onderwijs, noch aan enigerlei vorm van toetsing in de vakken Directe Belastingen II, Theorie van het Belastingrecht en Internationaal Belastingrecht I. Studenten nieuwe stijl (studenten die begonnen zijn op of na 1 september 2013) moeten voor Directe Belastingen II als onderdeel van de eisen in ieder geval Directe belastingen I hebben behaald.

*** Mbt. de twee bachelor scriptie modaliteiten, d.w.z.

mbt. het vak 'Bachelor scriptie-fiscaal eindwerkstuk'(3e jr, 2e sem; 5 ec)

en mbt. het vak 'Bachelor scriptie-fiscale talentenklas'(3e jaar, 2e sem.; 5 ec) geldt:

²⁶ Dwz. dat onder voorwaarden een student gerechtigd is deel te nemen aan onderwijsseenheden en tentamens uit het tweede en derde jaar van de bachelorfase indien hij/zij het propedeutisch examen niet heeft gehaald.

²⁷ Zie 'Overgangsregelingen', te raadplegen op

<http://www.law.leidenuniv.nl/studenten/onderwijsprogramma/overgangsregelingen/overgangsregelingen.html>

studenten mogen slechts deelnemen aan het vak Bachelor scriptie Fiscaal recht indien zij: tenminste 120 ECTS aan vakken van het bachelor curriculum Fiscaal recht hebben behaald (inclusief het propedeusediploma), waarbij in ieder geval de vakken Directe Belastingen I en Theorie van het Belastingrecht met goed gevolg moeten zijn afgelegd, en waarbij bij (specifieke) scriptieonderwerpen een bepaald vak als bijzondere ingangseis kan gelden.”

Zonder een voldoende voor het vak	wordt afgeraden deel te nemen aan de vakken
Inleiding burgerlijk recht	Onderneming en recht
[Inleiding] Belastingrecht	Theorie van het belastingrecht Directe belastingen I Directe belastingen II Internationaal belastingrecht I Fiscaal bestuursrecht Moot Court Fiscaal
Economie	Openbare financiën I (voor fiscalisten)
Inleiding bestuursrecht Of Inleiding staats- en bestuursrecht	Fiscaal bestuursrecht

art. 4.2.2 Voor de onderwijseenheden en de tentamens waarmee deze worden afgesloten die in een bepaalde volgorde moeten worden doorlopen, kan de examencommissie in bijzondere gevallen op schriftelijk en gemotiveerd verzoek van de student een andere volgorde bepalen. ²⁸

art. 4.3 – Vorm van de tentamens

art. 4.3.1 In de (vakbeschrijving van de onderwijseenheden in de) e-studiegids staat vermeld of het tentamen, dan wel de deelttoetsen, van een onderwijseenheid schriftelijk of mondeling dan wel door middel van een vaardigheidstest wordt afgelegd.

art 4.3.1b (Deel-)tentamens kunnen, na goedkeuring van het Onderwijsbestuur en de examencommissie, digitaal worden afgenomen. De betreffende studenten dienen hiervan tijdig op de hoogte te worden gebracht.

art. 4.3.2 In bijzondere gevallen kan op verzoek van de student de examencommissie toestaan dat een tentamen op een andere wijze wordt afgelegd, dan in de e-studiegids is vastgelegd.

art. 4.3.3 Aan studenten met een handicap of chronische ziekte wordt de gelegenheid geboden de tentamens op een zoveel mogelijk aan hun individuele handicap aangepaste wijze af te leggen. Deze aanpassingen mogen niet van invloed zijn op de kwaliteit of moeilijkheidsgraad van een tentamen. De examencommissie wint zo nodig, als bedoeld in het Protocol studeren met een functiebeperking, deskundig advies in alvorens te beslissen. [vgl. art. 6.5]

art. 4.3.4 Op verzoeken over aanpassingen die de examinering betreffen, beslist de examencommissie.

art. 4.3.5 De tentaminering vindt plaats in het Nederlands of, met inachtneming van de Gedragscode voertaal, in een andere taal. (Vgl art. 2.8.)

art. 4.3.6 Er vindt een individuele beoordeling plaats in geval van presentaties, onderzoek, verslagen of andere onderwijsprestaties die in groepsverband worden verricht.

art. 4.4 – Mondelinge tentamens

art. 4.4.1 Mondeling wordt niet meer dan één persoon tegelijk getentamineerd, tenzij de examencommissie of de examinerator anders heeft bepaald.

art. 4.4.2 Het mondeling afnemen van een tentamen is openbaar, tenzij de examencommissie of de desbetreffende examinerator anders heeft bepaald, dan wel de student daartegen bezwaar heeft gemaakt.

Art. 4.5 Regels examencommissie²⁹

²⁸ Met inachtneming van het in art. 4.2.1 gestelde kan de examencommissie de student op diens verzoek toegang verlenen tot een of meer tentamens van onderwijseenheden uit het tweede of het derde jaar voordat het propedeutisch examen met goed gevolg is afgelegd. In de ‘Regels en Richtlijnen Tentamens en Examens bacheloropleidingen FdR’ is de ‘Deelname tentamens 2^e en 3^e studiejaar’ nader geregeld. Het artikel luidt:

“Met inachtneming van het in artikel 4.2.1 van de Onderwijs en examenregelingen bacheloropleidingen FdR gestelde [vakken van het 2^e en 3^e studiejaar waaraan niet mag worden deelgenomen zonder bepaalde propedeusevakken te hebben behaald] kan aan de tentamens van onderwijseenheden uit het tweede of derde jaar worden deelgenomen voordat het propedeutisch examen is behaald.”

art. 4.5.1 Conform artikel 7.12b, derde lid, van de wet stelt de examencommissie regels vast over de uitvoering van haar taken en bevoegdheden en over de maatregelen die zij in dat verband kan nemen.³⁰

art. 4.5.2 De examencommissie draagt er zorg voor dat het recht van de student om beroep in te stellen tegen beslissingen van de examencommissie of de examinatoren is gewaarborgd.

art. 4.5.3 Daarnaast stelt de examencommissie de procedure vast voor de aanwijzing van een eerste en tweede beoordelaar van het afstudeerverslag (de scriptie), alsmede de procedure rond de beoordeling van het afstudeerverslag en de wijze van verdeling van de verantwoordelijkheden tussen de eerste en de tweede beoordelaar, waaronder de bepaling van het cijfer.

art. 4.6 – Oordeel

art. 4.6.1 De examinerator stelt terstond na het afnemen van een mondeling tentamen het oordeel vast en reikt de student een daarop betrekking hebbende schriftelijke verklaring uit.

art. 4.6.2 Binnen vijftien werkdagen na de dag waarop het tentamen of de deelttoets is afgenomen stelt de examinerator het oordeel over een schriftelijk of op andere wijze afgenomen tentamen of deelttoets vast en verschaft de administratie van de opleiding de nodige gegevens ten behoeve van de uitreiking van het schriftelijk of digitaal bewijsstuk van het oordeel aan de student.³¹

art. 4.6.3 Wanneer niet aan de in 4.6.2 vermelde termijn van vijftien dagen kan worden voldaan, dan wordt de student hiervan op de hoogte geteld binnen deze termijn. Tevens wordt de dan geldende procedure aan de student meegedeeld.³²

art. 4.6.4 De uitslag van het tentamen wordt uitgedrukt in een geheel getal of een getal met maximaal één decimaal tussen 1.0 tot 10.0, beide grenzen inbegrepen. De uitslag wordt niet uitgedrukt in een getal tussen 5.0 en 6.0.³³

art. 4.6.5 Het tentamen is met goed gevolg afgelegd als de uitslag 6.0 of hoger is.

art. 4.6.6 Het met voldoende resultaat deelnemen aan een praktische oefening kan gelden als het behalen van een tentamen in de zin van artikel 7.10 van de WHW.

art. 4.6.7 Op het schriftelijke of digitale bewijsstuk van de uitslag van een tentamen³⁴ wordt de student gewezen op het inzagerecht bedoeld in artikel 4.8 en op de beroepsprocedure.

art. 4.6.8 De examencommissie geeft aan of en zo ja onder welke voorwaarden zij gebruik zal maken van de haar in art. 7.12b, derde lid, van de wet gegeven bevoegdheid om te bepalen dat niet ieder tentamen met goed gevolg behoeft te worden afgelegd, en/of onder welke voorwaarden de resultaten van deelttentamens elkaar kunnen compenseren. Deze regels zijn opgenomen in art. 5.2 de Regels en Richtlijnen van de examencommissie.

art. 4.7 – Geldigheidsduur

art. 4.7.1 Het propedeutisch examen heeft een onbeperkte geldigheidsduur.

---

²⁹ Zie tevens de Bijlage van dit OER onder nummer 9.

³⁰ De examencommissie heeft daartoe regels en richtlijnen opgesteld. Daartoe behoren de maatregelen die worden genomen in geval van fraude, waaronder begrepen het plegen van plagiaat. Een-en-ander is vastgelegd in hfds. 6 van de 'Regels en Richtlijnen Tentamens en Examens bacheloropleidingen FdR'.

[NB Wat de FdR resp. de UL verstaan onder plagiaat, hoe zij daarover denkt, en wat de gevolgen kunnen zijn als een student zich daaraan schuldig maakt is te vinden op de facultaire website

<http://www.law.leidenuniv.nl/studenten/algemenestudentenzaken/regelingen/plagiaat.html> en de universitaire informatiepagina met algemene informatie over plagiaat:

<http://media.leidenuniv.nl/legacy/Regelgeving%20plagiaat.pdf>]

³¹ Toelichting bij art. 4.6.2 - nakijktermijn tentamens (zie tevens § 4.3.7 Handboek docenten alsmede § 6.1.1)

Volgens de interne regels van de FdR impliceert deze bepaling dat uiterlijk op de 14e werkdag na de dag van het tentamen het cijfer moet worden bekend gemaakt. In verband met de verwerking van de cijfers door het Onderwijs Informatie Centrum moeten de cijfers op de 13e werkdag bij het OIC worden aangeleverd.

In verband met wettelijke verplichtingen geldt dat in sommige situaties de nakijktermijn korter is dan hiervoor genoemd (denk aan afsluiten studiejaar) – de termijnen die gelden in die situaties worden door het Onderwijs Informatie Centrum bekend gemaakt aan de secretariaten van de afdelingen en/of de vakcoördinatoren.

³² Dwz. dan indien bij een tentamen de cijfers niet op tijd bij het Onderwijs Informatie Centrum kunnen worden aangeleverd dan wel het OIC niet in staat is op tijd de cijfers bekend te maken, dan wordt door de vakcoördinator of de examinerator respectievelijk het hoofd van het OIC in een zo vroeg mogelijk stadium een gemotiveerd verzoek om uitstel ingediend bij de directeur Onderwijs. Wanneer dit wordt gehonoreerd moet de vakcoördinator of examinerator of afdeling waarbij het tentamen wordt afgenomen de student(en) uiterlijk op de veertiende werkdag na het tentamen hiervan op de hoogte stellen alsmede van de dan geldende procedure.

³³ Vgl. de 'Regels en Richtlijnen Tentamens en Examens bacheloropleidingen FdR' (in de artikelen 18.3 en 18.4 R&R T&E onder het kopje 'beoordeling tentamens').

³⁴ Dan wel bij of op het tentamen dan wel in de Blackboard omgeving van de betreffende onderwijseenheid.

art. 4.7.1.b De tentamens in de propedeutische fase behouden voor voltijdstudenten hun geldigheid tot het einde van het 2e (tweede) academische jaar en voor deeltijdstudenten tot het einde van het 3e (derde) academische jaar, volgend op het jaar waarin deze vakken met goed gevolg zijn afgelegd, behoudens de bevoegdheid van de examencommissie de geldigheidsduur te verlengen. Een-en-ander met inachtneming van de regels van het bindend studie advies – vgl. art. 6.3.1.

art. 4.7.1.c Voor studenten die tussen 1 september 2009 en 31 augustus 2013 een aanvang hebben gemaakt met de opleiding geldt dat de geldigheid van alle met goed gevolg afgelegde tentamens van de vakken van het 2^e en 3^e studiejaar verloopt nadat de student vier jaar ingeschreven heeft gestaan voor de bacheloropleiding. Minimaal het aantal zogenoemde ‘toegekende bestuursmaanden’ voor activiteiten wordt opgeteld bij de termijn van vier jaar; daarbij rekening houdend met een discrepantie tussen het aantal feitelijk toegekende bestuursmaanden en de daadwerkelijk geleverde bestuurlijke inspanning.

Bij deeltijdstudenten verloopt de geldigheid nadat de student acht jaar ingeschreven heeft gestaan.

De examencommissie kan zowel bij voltijd- als deeltijdstudenten de geldigheidsduur van met goed gevolg afgelegde tentamens met telkens één jaar verlengen. (Vgl. art. 4.7.4.)

Bij studenten die na aanvang van de opleiding hun vorm van inschrijving wijzigen van een voltijdse in deeltijdse vorm geldt de regeling van de geldigheidsduur ten tijde van aanvang van de eerste inschrijving voor de opleiding. In afwijking hiervan kan de examencommissie op deze studenten de regeling van deeltijdstudenten toepassen indien een student daartoe een schriftelijk verzoek indient en daarin aannemelijk maakt dat hij los van de hiervoor genoemde ‘vierjaarsregel geldigheidsduur tentamens voltijdstudenten’ anderszins gegronde reden heeft de studie als deeltijdstudent te vervolgen. Toepassing vindt dan plaats naar evenredigheid van de jaren dat een student als voltijd- en deeltijdstudent staat ingeschreven.

Toelichtende opmerkingen, mede naar aanleiding van casus bij en beleid en jurisprudentie van de Examencommissie, bij de regeling (vervallen) geldigheidsduur met goed gevolg afgelegde vakken.

- Het gaat bij de regeling geldigheidsduur om “ingeschreven” studiejaar; een collegejaar waarin een student is/was *uit*geschreven telt (dus) niet mee.
- Een student van wie de geldigheidsduur van de (met goed gevolg afgelegde) tentamens van het 2e en 3e studiejaar is vervallen kan opnieuw starten met die postpropedeutische fase en alle vakken volgen en afleggen. In een dergelijk geval verloopt de geldigheidsduur van alle met goed gevolg afgelegde tentamens van die vakken nadat de student 7 jaar ingeschreven heeft gestaan voor de bachelor opleiding. Dit betekent feitelijk dat de student opnieuw 3 jaar de tijd krijgt om zijn/haar bachelor te behalen.³⁵
- Als een student geen verlenging krijgt van de geldigheidsduur van met goed gevolg afgelegde tentamens (en die vakken c.q. de geldigheid daarvan dus vervallen) en een student (bv. een voltijdstudent na 4 jaar) zou besluiten om te switchen van opleiding binnen de Faculteit der Rechtsgeleerdheid dan dienen (dezelfde) eventuele vakken die ook in het onderwijsprogramma van de nieuwe opleiding zijn opgenomen opnieuw bij die andere opleiding te worden afgelegd.
- Ingeval van overstap van de ene juridische opleiding naar een andere juridische opleiding bij de FdR: indien dit gebeurt na het eerste studiejaar heeft de student nog 3 studiejaar om de bachelor af te ronden (de twee jaren van ba-2+3 met daarbij opgeteld 1 jaar); indien dit gebeurt na het tweede studiejaar heeft de student nog 2 studiejaar.
- In geval een student overstapt van deeltijd naar voltijd wordt bezien hoeveel vakken c.q. jaar/jaren hij (in voltijd modaliteit) nog moet doen. En daar wordt dan 1 jaar bij opgeteld (overeenkomstig de regeling dat een voltijdstudent over zijn 3 jarige ba-opleiding maximaal 4 jaar mag doen; dwz. 3 jaar met daarbij opgeteld 1 jaar).
- Een student die twee opleidingen doet moet de 1ste opleiding altijd binnen 4 jaar afgerond hebben.
- Een student die in 4 jaar een bachelor opleiding heeft behaald en daarna wil beginnen met een 2e bachelor opleiding heeft daarvoor maximaal 3 studiejaar.
- Het is niet zo dat een student altijd en/of automatisch een verlenging van de geldigheidsduur krijgt indien hij voor een studieverblijf naar het buitenland gaat. De planning daarvan moet verantwoord zijn gelet op de studievoortgang en in beginsel moet de bachelor inclusief het buitenland verblijf binnen de 4 jaar (kunnen) worden afgerond. Neem zo nodig bijtijds contact op met je studieadviseur.
- Zoals o.a. tot uitdrukking is gebracht in overwegingen die ten grondslag liggen aan art. 4.7.1.c:
  - Uitgangspunt is dat een voltijdstudent in staat moet zijn om in vier (inschrijvings) studiejaar het bachelordiploma te behalen, waarvoor een nominale studieduur van drie jaar staat. Met een goede planning is er in beginsel binnen die vier jaar naast het verplichte curriculum voldoende ruimte voor andere vormende en extra-curriculaire (studie-)activiteiten. Afronden binnen vier jaar is de hoofdregel en verlenging van de

³⁵ De tekst bij dit tweede pijltje vervangt een passage in de 1^e versie (besluitvorming sept.-begin dec. 2013).

geldigheidsduur van tentamens door de Examencommissie is dus een uitzondering. Wie de termijn van vier jaar niet weet te halen, kan alleen in bijzondere omstandigheden verlenging krijgen van de geldigheidsduur van met goed gevolg afgelegde tentamens, en dan alleen onder strak toezicht van de Examencommissie en voor een beperkte periode. Mede deswege hanteert de Examencommissie de bevoegdheid uiterst restrictief.

- En een boodschap is dat indien de studievoortgang moeizaam is en de (bij voltijd vierjaars-)termijn niet zal of kan worden behaald – in een zo vroeg mogelijk stadium – de keuze voor alsnog een andere studie overweging verdient. Bij de groep die de termijn overschrijdt moet er sprake zijn van niet-verwijtbare individuele en bijzondere omstandigheden en die groep moet bestaan uit studenten bij wie het realistisch c.q. aannemelijk is dat zij binnen een korte termijn de studie alsnog afronden.

art. 4.7.1.d In afwijking van artikel 4.7.1.c geldt voor studenten die vóór 1 september 2009 de opleiding zijn begonnen dat de tentamens van het tweede en derde jaar van de bacheloropleiding voor voltijdstudenten hun geldigheid behouden tot het einde van het 5e (vijfde) academische jaar en voor deeltijdstudenten tot het einde van het 7e (zevende) academische jaar, volgend op het jaar waarin deze vakken met goed gevolg zijn afgelegd. Voor studenten die vóór 1 september 2005 een aanvang met de studie hebben gemaakt geldt dat de tentamens van het tweede en derde jaar van de Bachelor hun geldigheid behouden tot het einde van het 7e (zevende) academische jaar, volgend op het jaar waarin deze vakken met goed gevolg zijn afgelegd. Dit alles behoudens de bevoegdheid van de examencommissie de geldigheidsduur van tentamencijfers te verlengen.

Art. 4.7.1.e Voor studenten die op of na 1 september 2013 een aanvang hebben gemaakt met de opleiding geldt

- 1 elk tentamen en verleende vrijstelling heeft in de propedeuse een geldigheidsduur van 2 jaar voor voltijdstudenten en van 3 jaar voor deeltijdstudenten, behoudens wanneer het propedeutisch examen is behaald, dan geldt lid 2.
- 2 Het propedeutisch examen heeft een onbeperkte geldigheidsduur.
- 3 Elk tentamen en verleende vrijstelling uit de post-propedeuse heeft een geldigheidsduur van 4 jaar voor voltijdstudenten en van 6 jaar voor deeltijdstudenten.
- 4 De examencommissie kan conform de door haar gestelde richtlijnen, op verzoek van de examinandus, de geldigheidsduur met telkens één jaar verlengen (vgl. art. 4.9 ‘Regels en Richtlijnen Tentamens en Examens’ van de Examencommissie).
- 5 De in de leden 1 en 3 genoemde geldigheidsduur gaat in 1 september van het studiejaar na het behalen van het cijfer of het verlenen van de vrijstelling.

art. 4.7.2 [Niet van toepassing – art. 4.7.1.a].

art. 4.7.3 [Niet van toepassing – art. 4.7.1.b t/m 4.7.1.d].

art. 4.7.4 De examencommissie kan conform de door haar gestelde richtlijnen, op verzoek van de examinandus, de geldigheidsduur met telkens één jaar verlengen.

art. 4.8 – Inzagerecht en nabespreking

art. 4.8.1 Gedurende dertig dagen direct na de bekendmaking van de uitslag van een schriftelijk tentamen heeft de student recht op inzage in zijn beoordeelde werk.

De examinerator heeft de bevoegdheid te bepalen dat de inzage collectief dan wel individueel plaatsvindt en hij kan tevens een plaats en tijdstip bepalen waarop dit geschiedt.

art. 4.8.2 Gedurende de in 4.8.1 genoemde termijn kan (een belanghebbende) kennis nemen van vragen en opdrachten van het desbetreffende tentamen, alsmede zo mogelijk van de normen aan de hand waarvan de beoordeling heeft plaatsgevonden.

art. 4.8.3 Op verzoek van de student dan wel op instigatie van de examinerator vindt een nabespreking plaats. Deze mogelijkheid wordt tegelijkertijd met de uitslag (of ten tijde van de uitslag) van het tentamen bekendgemaakt, bijvoorbeeld via de Blackboard omgeving van het desbetreffende vak.

art. 4.8.4 De examinerator heeft de bevoegdheid te bepalen of de nabespreking collectief dan wel individueel plaatsvindt.

art. 4.8.5 De inzage en nabespreking geschieden op een door de examinerator te bepalen plaats en tijdstip. Inzage en nabespreking kunnen samenvallen.

art. 4.8.6 Indien de betrokkene aantoonbaar wordt verhinderd te zijn of te zijn geweest voor de nabespreking, dan wordt hem een andere gelegenheid geboden, zo mogelijk binnen de in het eerste lid genoemde termijn.

art. 4.9 – Vrijstellingen van tentamens en/of praktische oefeningen

art. 4.9.1 De examencommissie kan de student op diens verzoek, gehoord de desbetreffende examinerator, vrijstelling verlenen van het afleggen van één of meer tentamens of van deelneming aan praktische oefeningen, indien de student:

- a. een qua inhoud en niveau en studielast overeenkomstige onderwijseenheid van een universitaire of hogere beroepsopleiding heeft voltooid, dan wel
- b. aantoon, al dan niet in aanvulling op het onder a. genoemde, door werk- of beroepservaring over voldoende kennis en vaardigheden te beschikken met betrekking tot de desbetreffende onderwijseenheid, dan wel
- c. met goed gevolg het Pre-University College heeft voltooid; de examencommissie bepaalt in dit geval of en zo ja voor welke onderwijseenheid of welke onderwijseenheden vrijstelling wordt verleend.

art. 4.9.2 Indien het onderwijseenheden van de minor³⁶ betreft neemt de verantwoordelijke examencommissie pas een beslissing over het al dan niet verlenen van een vrijstelling nadat de examencommissie van de opleiding die de minor verzorgt, is gehoord.

art. 4.10 – Examen

art. 4.10.1.1 De examencommissie reikt een getuigschrift uit wanneer blijkt dat het examen met goed gevolg is afgelegd.

art. 4.10.1.2 Voor propedeuse *voltijd*studenten die zich vanaf of na 1 september 2010 voor de opleiding hebben ingeschreven geldt:

Leiden Law Practices* is een eis voor het propedeutisch examen. Een student moet aan de juridische taaltoets hebben deelgenomen en deze met goed gevolg hebben afgelegd en hij moet aanwezig zijn geweest bij alle (werkgroep-)bijeenkomsten van *LLP*, bij het rechtbankbezoek en in voorkomend geval bij het werkbezoek en dat hij moet deze hebben voorbereid en daaraan actief hebben deelgenomen alvorens hij het propedeutisch examen kan afleggen. Hierop slechts voor twee bijeenkomsten een uitzondering gemaakt.

* *Nadere informatie over Leiden Law Practices is o.a. te vinden in de syllabus/handleiding 'Faculteit der Rechtsgeleerdheid Leiden Law Practices Juridische opleidingen 2014-2015'.*

- In afwijking van het voorgaande geldt voor de student die vóór 1 september 2012 aan de opleiding is begonnen niet de eis voor het propedeutisch examen dat hij de juridische taaltoets met goed gevolg moet hebben afgelegd..

art. 4.10.1.3 De propedeuse *deeltijd*studenten (en de *voltijd*studenten die vóór 1 september 2007 zijn begonnen met de bacheloropleiding maar die nog niet het propedeutisch examen zoals bedoeld in art. 2.7.1 onder letter a hebben afgelegd - ook wel aangeduid als *herkansers*), zijn vrijgesteld van deelname aan de *Leiden Law Practices* [behoudens de bevoegdheid van de examencommissie om in bijzondere gevallen anders te besluiten], met uitzondering van de juridische taaltoets.

art. 4.10.1.4 Voor *voltijd*studenten die zich pas in de loop van de maand september inschrijven voor de opleiding, geldt zo nodig een afzonderlijk regiem met betrekking tot de *Leiden Law Practices* van het eerste semester. Op verzoek van een student beslist de Examencommissie, gehoord hebbende het Onderwijsbestuur en/of de directeur Onderwijs, afhankelijk van de omstandigheden en mogelijkheden van het geval, dienaangaande ad hoc over de inhoud van het te volgen *Leiden Law Practices* en de aanwezigheidseis in art. 4.10.1.2.

art. 4.10.1.5 Voor een zogenoemde '*zij-instromer*' (dat wil zeggen een student die zich inschrijft voor de opleiding en die voor de propedeuse één of meer vrijstellingen krijgt) geldt naar gelang de inschrijving als *voltijd*- of *deeltijd*student, de regeling van art. 4.10.1.2 respectievelijk 4.10.1.3, behoudens de bevoegdheid van de examencommissie om in bijzondere gevallen anders te besluiten.

art. 4.10.2 De examencommissie kan zelf een tot het examen behorend onderzoek naar de kennis, het inzicht en de vaardigheden van de examinandus instellen en de uitkomsten daarvan beoordelen.

art. 4.10.3 Het getuigschrift wordt niet uitgereikt dan nadat het College van Bestuur heeft verklaard dat aan de procedurele eisen (waaronder het voldoen aan de verplichting tot het betalen van collegegeld) voor de afgifte is voldaan. Per opleiding wordt één getuigschrift uitgereikt. Op het getuigschrift wordt vermeld dat de (afstudeerrichting van de) opleiding is verzorgd door de Universiteit Leiden.

art. 4.10.4 Overeenkomstig de regeling³⁷ als bedoeld in artikel 7.11, derde lid, van de wet kan degene die aanspraak heeft op de uitreiking van een getuigschrift de examencommissie verzoeken daartoe nog niet over te gaan.

art. 4.10.5 Dit verzoek moet worden ingediend binnen de in de 'Regeling uitstel afstuderen Universiteit Leiden' genoemde termijn nadat de student op de hoogte is gebracht van de uitslag van het examen. Bij dit verzoek geeft de student aan wanneer hij het getuigschrift wil ontvangen.³⁸

art. 4.10.6 De examencommissie willigt het verzoek in indien de student niet langer dan vier studiejaren is ingeschreven geweest voor de opleiding. De examencommissie kan in bijzondere gevallen anders besluiten.

³⁶ Dit heeft betrekking op het minorsysteem (vgl. art. 3.2.1).

³⁷ Regeling uitstel afstuderen Universiteit Leiden: <http://www.reglementen.leidenuniv.nl/onderwijs-onderzoek/regeling-uitstel-afstuderen-universiteit-leiden.html>

³⁸ De Regeling is te raadplegen op <http://www.reglementen.leidenuniv.nl/onderwijs-onderzoek/regeling-uitstel-afstuderen-universiteit-leiden.html>. De termijn is momenteel vijf werkdagen.

art. 4.10.7 Aan het getuigschrift wordt een in het Nederlands of in het Engels gesteld supplement toegevoegd dat voldoet aan het Europese overeengekomen standaardformat. Tezamen met het getuigschrift wordt een vertaling van het getuigschrift en een certificaat in het Latijn uitgereikt.

art. 4.10.8 De getuigschriften van het bachelorexamen worden elf maal per studiejaar uitgereikt op door de examencommissie vastgestelde data.³⁹

art. 4.11 – Graadverlening

art. 4.11.1 Aan degene die het examen fiscaal recht met goed gevolg heeft afgelegd, wordt de graad 'Bachelor of Laws' (LL.B) verleend.

art. 4.11.2 De verleende graad wordt op het getuigschrift van het examen aangetekend.

Artikel 4.12 – Judicia

4.12.1 De examencommissie kan aan de uitslag van een afsluitend examen een judicium verbinden.

4.12.2 Uitgangspunt voor de bepaling van het judicium is het gewogen gemiddelde voor alle onderwijsseenheden (zoals bedoeld in artikel 3.1.1⁴⁰) van de propedeuse, respectievelijk de postpropedeuse, behalve die onderwijsseenheden waarvoor vrijstelling is toegekend, die behoren tot een honourstraject of die waarvoor slechts een bewijs van deelname is geregistreerd. Onderwijsseenheden die bij andere opleidingen, waaronder buitenlandse, zijn gevolgd, tellen wel mee bij het bepalen van het judicium, mits goedgekeurd door de examencommissie.

4.12.3 Het gewogen gemiddelde van alle cijfers wordt bepaald door van elke onderwijsseenheid het aantal punten (EC) te vermenigvuldigen met het voor dat onderdeel hoogst toegekende cijfer, de uitkomsten hiervan op te tellen en het resultaat daarvan te delen door het aantal behaalde punten.

4.12.4 Op de bul en op het diploma-supplement wordt het judicium 'cum laude' vermeld indien voldaan is aan de volgende eisen:

Voor het bachelor-examen geldt:

- alle vakken dienen met tenminste een 6,0 te zijn afgerond;
- een student heeft als gewogen gemiddelde 8,0 of hoger behaald;
- voor de bachelorthesis is minimaal een 8,0 behaald;
- het bachelor-examen is binnen vier jaar behaald.

Voor het propedeuse-examen geldt:

- een student heeft als gewogen gemiddelde 8,0 of hoger behaald;
- het propedeuse-examen is binnen een jaar behaald.

4.12.5 Op de bul en op het diploma-supplement wordt het judicium 'summa cum laude' vermeld indien voldaan is aan de volgende eisen:

Voor het bachelor-examen geldt:

- alle vakken dienen met tenminste een 6,0 te zijn afgerond;
- een student heeft als gewogen gemiddelde 9,0 of hoger behaald;
- voor de bachelorthesis is minimaal een 9,0 behaald;
- het bachelor-examen is binnen drie jaar behaald.

Voor het propedeuse-examen geldt:

- een student als gewogen gemiddelde 9,0 of hoger heeft behaald;
- het propedeuse-examen is binnen een jaar behaald.

4.12.6 Voor het bepalen van het judicium kunnen andere overwegingen een rol spelen. Daarbij valt te denken aan aspecten zoals de ontwikkeling die de student tijdens de opleiding heeft doorgemaakt, bepaalde uitzonderlijke prestaties die hij/zij geleverd heeft in het eindwerkstuk of scriptie of andere relevante bijzondere omstandigheden.

---

³⁹ Het examen kan elf maal per studiejaar worden afgelegd, dwz. dat de diploma uitreiking 11 keer per jaar plaatsvindt - iedere maand met uitzondering van juli.

⁴⁰ D.w.z. van alle verplichte vakken van het onderwijsprogramma en dus niet van de extra- curriculaire vakken.

4.12.7 Geen predicaat wordt verleend ingeval een student een ordemaatregel is opgelegd wegens een onregelmatigheid, fraude of plagiaat.⁴¹

4.12.8 Het door de examencommissie daadwerkelijk toegekende judicium kan tot maximaal 0,5 punt afwijken van het door het gewogen gemiddelde geïndiceerde judicium.

art. 4.13 – Vervolgopleiding

art. 4.13.1 Degene aan wie de graad bachelor is verleend (zoals bedoeld in art. 4.11) heeft voldaan aan de toelatingseis van de masteropleiding fiscaal recht aan de faculteit der Rechtsgeleerdheid van de Universiteit Leiden.

art. 4.13.2 Voor andere masteropleidingen of afstudeerrichtingen kunnen er eisen worden gesteld aan de toelating. Deze eisen zijn vermeld in de Onderwijs- en examenregeling van de betreffende masteropleiding.

---

⁴¹ *Fraude en andere ordemaatregelen worden ingevolge artikel 4.5 OER en artikel 6.6 van de 'Regels en Richtlijnen Tentamens en Examens' van de Examencommissie aangetekend in het elektronisch persoonsdossier van de student.*

In dit artikel is de term 'judicium' middels 'casu quo' ('in welk geval') aangevuld met het begrip 'predicaat' omdat die studenten wel afstuderen en hen wel een/het judicium 'geslaagd' wordt verstrekt.

Hoofdstuk 5 – Toegang en toelating tot de opleiding

Paragraaf 5.1 *Rechtstreekse toegang*

Artikel 5.1. **Rechtstreekse toegang**

Art. 5.1.1 Rechtstreekse toegang tot de opleiding hebben degenen die voldoen aan de voorwaarden genoemd in de artikelen 7.24 en 7.25 van de wet.

Art. 5.1.2 De regeling omtrent toelating tot de bacheloropleiding is vastgelegd in de regeling inschrijving van de Universiteit Leiden.

Art. 5.1.3 Het College van Bestuur kan de toegang in bepaalde in de wet omschreven gevallen weigeren door gebruik te maken van zijn bevoegdheid krachtens de tweede en derde volzin van artikel 7.28, eerste lid, van de wet.⁴²

Paragraaf 5.2. *(Niet-rechtstreekse) Toelating*

Art. 5.2 **Toelating met hbo-propedeuse**

De bezitter van een getuigschrift van een met goed gevolg afgelegd propedeutisch examen aan een hogeschool die niet in het bezit is van een diploma als bedoeld in artikel 7.24, eerste lid, **(vwo-diploma – KB)** dan wel een op grond van het tweede lid bij ministeriële regeling als ten minste gelijkwaardig aangemerkt onderscheidenlijk naar het oordeel van het instellingsbestuur daaraan ten minste gelijkwaardig diploma wordt toegelaten tot de propedeutische fase van de opleiding.

Artikel 5.3 Vervangende eisen ‘oude stijl’-VWO

Voor de bezitter van een VWO-diploma, dat is behaald volgens de op 31 juli 1998 geldende en krachtens de Wet op het voortgezet onderwijs vastgestelde voorschriften worden eventuele deficiënties vervuld door het afleggen van toetsen op het niveau van het VWO-eindexamen. Om deficiënties vast te stellen dient men contact op te nemen met de studieadviseur van de opleiding.

Artikel 5.4 Gelijkwaardige vooropleiding

Degene die niet in het bezit is van een VWO-diploma maar niettemin krachtens de wet kan worden ingeschreven, kan een toets worden opgelegd in de (deficiëntie-)vakken (in de vooropleiding) op het niveau van het VWO-eindexamen in het profiel dat directe toegang geeft.

Artikel 5.5 *[niet van toepassing]*

Artikel 5.6 **Nederlandse taal**

5.6.1. Bezitters van een buiten Nederland afgegeven diploma voldoen aan de eis inzake voldoende beheersing van de Nederlandse taal door het met goed gevolg afleggen van het Toelatingsexamen Universiteit Leiden – half gevorderd (TUL; voorheen het examen niveau 3 van de cursus Nederlandse als Tweede Taal, georganiseerd door de Universiteit Leiden.

5.6.2. De examencommissie kan in bijzondere gevallen vrijstelling verlenen van het onder 5.6.1 bedoelde examen.

Artikel 5.7 **Colloquium doctum**

Het toelatingsonderzoek⁴³, bedoeld in artikel 7.29 van de wet, heeft betrekking op de volgende vakken op het daarbij vermelde niveau:

vak	niveau
Engels	vwo-eindexamen of IELTS 6.0
Frans of Duits	vwo-eindexamen
Nederlandse tekstverklaring	vwo-eindexamen
Geschiedenis	vwo-eindexamen.

artikel 5.8 *[niet van toepassing]*

artikel 5.9 *[niet van toepassing]*

artikel 5.10 *[niet van toepassing]*

⁴² In de artikelen 7.23a t/m 7.28 van de WHW zijn geregeld de ‘vooropleidingseisen en toelatingseisen’.

⁴³ De Toelatingscommissie bepaalt de eisen die worden gehanteerd in het toelatingsonderzoek dat wordt ingesteld naar de vraag of er sprake is van geschiktheid voor het onderwijs van de opleiding en van voldoende beheersing van de taal om het onderwijs te kunnen volgen. Tevens bepaalt de Toelatingscommissie welke van de vakken worden getoetst alsmede de wijze waarop deze worden getoetst. Zie art. 7.29 WHW.

Hoofdstuk 6 – Studiebegeleiding en studieadvies

art. 6.1 – Studievoortgangadministratie

art. 6.1.1 Het faculteitsbestuur⁴⁴ registreert de individuele studieresultaten van de studenten.

art. 6.1.2 Het faculteitsbestuur verschaft de student ten minste een keer per jaar een overzicht van de door hem behaalde studieresultaten.⁴⁵

art. 6.1.3 Met ingang van het tweede jaar van inschrijving vraagt de opleiding elke student jaarlijks een studieplan over te leggen waaruit blijkt welke tentamens hij voornemens is af te leggen en aan welke voor de opleiding en bijbehorende afstudeerrichtingen relevante extracurriculaire activiteiten en door het College van Bestuur erkende nevenactiviteiten hij voornemens is deel te nemen.⁴⁶

art. 6.2 – Introductie en studiebegeleiding

De opleiding draagt zorg voor de introductie en de studiebegeleiding van de studenten die voor de opleiding zijn ingeschreven, mede ten behoeve van hun oriëntatie op mogelijke studiewegen in en buiten de opleiding en ten behoeve van de studievoortgang, zoals vastgelegd in de Regeling Bindend Studieadvies Universiteit Leiden⁴⁷.

art. 6.3 – Studieadvies⁴⁸

art. 6.3.1 In zijn eerste en tweede jaar van inschrijving krijgt elke student schriftelijk advies over de voortzetting van zijn opleiding.

De examencommissie is door het faculteitsbestuur gemandateerd tot het uitbrengen van het studieadvies.

Voor informatie over de eisen, het aantal malen dat en de tijdstippen waarop dit gebeurt, alsmede voor consequenties die daaraan worden of kunnen worden verbonden, wordt verwezen naar de Regeling bindend studieadvies Universiteit Leiden zoals die geldt in het betrokken studiejaar.

art. 6.3.2 [niet van toepassing]

art. 6.3.3 Een bindend negatief advies waaraan een afwijzing is verbonden geldt uitsluitend voor de opleiding waarvoor de student ingeschreven staat.

art. 6.3.4 Desgevraagd krijgt de student een mondelinge toelichting op het advies en informatie over de voortzetting van zijn studie in of buiten de faculteit en over eventuele andere opleidingsmogelijkheden.

art. 6.4 – Topsport

Aan studenten die topsport bedrijven, wordt de gelegenheid geboden (het onderwijs c.q.) hun studie zoveel als redelijkerwijs mogelijk is aan de eisen van hun sportieve bezigheden aan te passen. Om vast te stellen wie tot deze categorie behoren hanteert de opleiding de richtlijnen van het College van Bestuur.

art. 6.5 – Duurzame handicap of chronische ziekte

Aan studenten met een handicap of met een chronische ziekte wordt de gelegenheid geboden hun studie, zoveel als redelijkerwijs mogelijk is, aan de beperkingen die de handicap of chronische ziekte met zich meebrengt aan te passen. Deze aanpassingen worden zoveel mogelijk op de individuele functiebeperking van de student afgestemd, maar mogen de kwaliteit of moeilijkheidsgraad van een vak of het examenprogramma niet wijzigen.

art. 6.6 – Buitenlandverblijf en stage

Voor studenten die tengevolge van een door de examencommissie goedgekeurd buitenlands studieverblijf of een goedgekeurde stage aantoonbare studievertraging zouden ondervinden, wordt voor zover als redelijkerwijs mogelijk is een regeling getroffen om de vertraging te beperken.

---

⁴⁴ In casu het Onderwijs Informatie Centrum (OIC).

⁴⁵ Dwz. een student kan het gehele jaar door via uSis de studieresultaten inzien, indien nodig wordt of op instigatie van de faculteit of op zijn/haar verzoek een uitdraai gegeven.

⁴⁶ Indien, naar het inzicht van de opleiding, de student (ernstige) studievertraging oploopt ten opzichte van de nominale studievoortgang, attendeert de opleiding de student op de plicht tot het indienen van een studieplan en de mogelijkheid daarbij ondersteuning te krijgen.

⁴⁷ <http://media.leidenuniv.nl/legacy/bsa-regeling-universiteit-leiden-2013-2.pdf>

⁴⁸ Zie tevens de Bijlage van dit OER onder nummer 10.

Hoofdstuk 7 - Overgangsbepalingen

art. 7.1 Bepalingen betreffende eerder voor de opleiding ingeschreven studenten

art. 7.1.1 Met ingang van 1 september 2012 geldt voor studenten die voor de eerste maal voor de opleiding zijn ingeschreven dat de Onderwijs- en examenregeling voor de duur van één jaar van kracht blijft.

art. 7.1.2 Voor studenten die vóór 31 augustus 2012 voor de eerste maal voor de opleiding zijn ingeschreven op een tijdstip niet langer dan vier jaren voor de datum waarop deze regeling van kracht is geworden blijven de artikelen 3.1.1 en 4.7.1 van de Onderwijs- en examenregeling van toepassing, zoals die luiden op het moment van de eerste inschrijving.

art. 7.1.3 (niet van toepassing)

art. 7.1.4 Indien onderwijseenheden als bedoeld in de artikelen 3.1.1 (verplichte onderwijseenheden) van de op grond van art. 7.1.1 of 7.1.2 van toepassing zijnde Onderwijs- en Examenregeling niet meer wordt aangeboden, dan wijst de Examencommissie vervangende onderwijseenheden aan. Zo nodig worden onderwijseenheden aangewezen die door een andere instelling worden aangeboden.⁴⁹

---

⁴⁹ Overgangsbepalingen zijn te raadplegen op <http://www.law.leidenuniv.nl/studenten/onderwijsprogramma/overgangsregelingen/overgangsregelingen.html>.

Hoofdstuk 8 – Slotbepalingen

art. 8.1 – Wijziging

art. 8.1.1 Wijzigingen van deze regeling worden door het faculteitbestuur na voorafgaande instemming van de faculteitsraad bij afzonderlijk besluit vastgesteld.

art. 8.1.2 Wijzigingen in deze regeling die van toepassing zijn voor een bepaald studiejaar moeten voor de aanvang van dat studiejaar zijn vastgesteld en op de daarvoor bepaalde wijze zijn gepubliceerd. Hiervan kan uitsluitend worden afgeweken als een snellere invoering van een wijziging strikt noodzakelijk is en als daarbij de belangen van de studenten redelijkerwijs niet worden geschaad.

art. 8.1.3 Een wijziging kan voorts niet ten nadele van studenten van invloed zijn op enige beslissing welke krachtens deze regeling door de examencommissie is genomen ten aanzien van een student.

art. 8.2 – Bekendmaking

De opleiding draagt zorg voor een bekendmaking van deze regeling en van de regels en richtlijnen die door de examencommissie zijn vastgesteld, alsmede van elke wijziging van deze stukken via de e-studiegids en/of de universitaire website.⁵⁰

art. 8.3 – Inwerkingtreding

Deze regeling treedt in werking op 1 september 2015.

Bijlage

(Overzicht van) onderwerpen waarbij in onder andere de genoemde artikelen verwezen wordt naar nadere informatie:

0. *De Onderwijs- en examenregeling*;
deze is te vinden op: <http://www.law.leidenuniv.nl/studenten/algemestudentenzaken/rechten-en-plichten/formele/formele-regelgeving.html>
1. *Onderwijseenheden (vakken) van het onderwijsprogramma van de propedeuse - inclusief studielast en niveau* (artikel 3.1).
2. *Verplichte onderwijseenheden (vakken) in het tweede en derde jaar – inclusief studielast en niveau* (artikel 3.1).⁵¹

[NB 1 + 2 tezamen bevatten het curriculum]

3. *Onderwijseenheden (vakken) die een praktische oefening omvatten* (artikel 3.3 en art. 1.2 onder de letter e).
4. *Vorm van de tentamens* (artikel 4.3).
5. *Onderwijseenheden (vakken) waarbij mondelinge tentaminering in groepsverband plaatsvindt* (artikel 4.4).

Ad 1 t/m 5:

- de informatie van 1 en 2 is te vinden op:

<https://studiegids.leidenuniv.nl/studies/show/3639/fiscaal-recht1>

Het curriculum is ook te vinden in het document 'Faculteit der Rechtsgeleerdheid. Onderwerp: Onderwijsprogramma 2015-2016'; dit is als pdf bestand te vinden op de website

---

⁵⁰ Deze regelingen worden geplaatst op de facultaire website.

⁵¹ Mbt. het vak bachelorscriptie (3e bachelor jaar): Uitgangspunt is (en blijft) dat studenten het vak 'bachelorscriptie' in het derde studiejaar schrijven in het tweede semester. Bij uitzondering wordt zogenoemde 'laatste-vak' studenten (dwz. zij die op de bachelorscriptie na alle vakken van de bacheloropleiding hebben afgerond) de gelegenheid geboden om het vak in het eerste semester te doen of te herkansen. Als algemene randvoorwaarde geldt dat er in voorafgaande stadia qua studieplanning bij een student geen sprake mag zijn geweest van eigen nalatigheid.

Studenten die hun scriptie in het eerste semester willen schrijven moeten daartoe, met inachtneming van deadlines, een gemotiveerd verzoek indienen bij de Examencommissie.

<http://media.leidenuniv.nl/legacy/onderwijsprogramma-2015-2016-bachelor-opl.-%28def---17-febr.-2015%29.pdf>

- De informatie van 3, 4 en 5 is opgenomen in de vakbeschrijvingen van de onderwijseenheden, te vinden: <https://studiegids.leidenuniv.nl/studies/show/3639/fiscaal-recht1> > klikken op het jaar van de desbetreffende opleiding > klik op het desbetreffende vak.

6. *Bepalingen inzake de scriptie* (artikel 3.3.2).
Deze informatie is primair opgenomen in de ‘Scriptiehandleiding voor Bachelor- en Masterscriptie’; te vinden op: <http://media.leidenuniv.nl/legacy/Scriptiehandleiding.pdf>
en in de vakbeschrijving, - te vinden op https://studiegids.leidenuniv.nl/courses/show/48045/bachelorscriptie_fiscaal_eindwerkstuk
https://studiegids.leidenuniv.nl/courses/show/48043/bachelorscriptie_fiscale_talentenklas
daarnaast zijn bepalingen van de Examencommissie van kracht zoals opgenomen in de Regels en richtlijnen voor de tentamens en examens (zie hieronder onder 9.).
7. *Tentamendata* (artikel 4.1);
Deze zijn opgenomen in de facultaire tentamenkalender op:
<http://www.leidenuniv.nl/rechten/osi/tntkal/>
8. De documenten betreffende de wijzigingen in het onderwijsprogrammavan diverse studie jaren en de daarbij behorende overgangsregelingen (vgl. hfdst. 7 OER) zijn te vinden op
<http://www.law.leidenuniv.nl/studenten/onderwijsprogramma/overgangsregelingen/overgangsregelingen.html>
9. *Regels en richtlijnen voor de tentamens en examens* (artikel 4.5.1 en 4.5.2).
Het document ‘Regels en Richtlijnen Tentamens en Examens bacheloropleidingen FdR’ is te vinden op:
<http://www.law.leidenuniv.nl/studenten/algemenestudentenzaken/rechten-en-plichten/formele/formele-regelgeving.html>
10. *Bindend studieadvies* (artikel 6.3), de ‘Regeling bindend studieadvies Universiteit Leiden’;
te vinden op: <http://www.studenten.leidenuniv.nl/rechtspositie-en-regelingen/regelingen/bsa.html>

EINDE